

Leipziger schilder Neo Rauch verbluft in Zwolle

Achtergrond - 23 februari 2018 - Auteur: Wiebke Pittlik

Het was een langgekoesterde wens van directeur Ralph Keuning van museum de Fundatie in Zwolle: een overzichtstentoonstelling van het werk van de Duitser Neo Rauch. “Voor mij de belangrijkste schilder die momenteel aan het werk is”, zegt Keuning. Het is de derde schilder uit Leipzig op rij die een solotentoonstelling in Zwolle heeft.

De expositie 'Dromos', nog tot 3 juni te zien, is van een indrukwekkende omvang en geeft een mooi beeld van de ontwikkeling van Rauch (1960) in de 25 jaar dat hij schildert. Zaal na zaal kan de bezoeker opgaan in de grote, kleurrijke en vooral ook detailrijke doeken met surrealistische taferelen. Maar liefst 65 werken hangen er, beschikbaar gesteld door particulieren en musea uit de hele wereld.

Rauch zelf bracht ook offers voor de tentoonstelling, vertelt hij tijdens de perspresentatie eind januari. Hij werd die morgen rondgeleid langs zijn werken, sommige had hij in geen jaren gezien. Maar andere hingen tot voor kort nog in zijn huis in Leipzig aan de muur. “Gelijk aan het begin van de tentoonstelling werd ik ontvangen door Die Anima, die haar plek thuis moest verlaten. Het schilderij dat ik iedere morgen als eerste ontmoet als ik opsta. Daar prijkt nu een wit vlak. Het was gewoon heel mooi om hier door haar weer te worden begroet, want het is een schilderij dat ik iedere dag zie, een van de oudste in de tentoonstelling.”

“Dat toont de magische kracht die een schilderij kan hebben als je je ermee verbindt”, vervolgt Rauch. De 57-jarige kunstenaar praat bedachtzaam, bijna poëtisch. “Ik ben altijd een beetje bang dat m’n schilderijen niet aan m’n verwachtingen voldoen, dat ze zich niet zo doorontwikkelen als ik hun heb opgedragen. Maar ik kan zeggen: ze zijn allemaal alleen maar beter geworden.” Voor Rauch zijn zijn werken ‘creatures’: “Existenties die ademen, aan de tand des tijds zijn blootgesteld en tijd nodig hebben om tot zich te komen en te rijpen.”

Rauchs schilderscarrière begon pas toen de Muur al was gevallen. Keuning had al jaren de wens om een grote expositie met het werk van Rauch te realiseren. “Ik was in Leipzig voor de voorbereidingen voor de tentoonstelling van Werner Tübke, toen ik Neo Rauch zag fietsen. “Dit is mijn kans, dacht ik.” Na de

Tübke-expositie begin vorig jaar volgde een tentoonstelling van diens generatiegenoot Wolfgang Mattheuer. Beide schilders worden gerekend tot de Leipziger Schule, een begrip in de kunstwereld. Zij moesten werken ten tijde van de DDR-dictatuur, die kunstenaars een politieke opdracht gaf en de kunst aan banden legde. Neo Rauch werd opgeleid aan dezelfde kunstopleiding als Tübke en Mattheuer, maar zijn schilderscarrière begon pas toen de Muur al was gevallen.

Die invloed van de DDR is onmiskenbaar; in Rauchs beeldtaal en in zijn afkeer van het instrumentaliseren van kunst. "Schilderijen zouden geen opzet moeten hebben. Er is veel mee gewonnen als je er geen betekenis of doel aan geeft", zegt Rauch tijdens de perspresentatie.

Kunstopleiding Leipzig 'als een onderzeeboot in vijandig gebied'.

De DDR-machthebbers verwachtten van de kunstenaars dat ze standpunten innamen, zich inzetten voor politieke idealen. Rauch vertelt dat hij studeerde in de jaren tachtig, toen de DDR op z'n laatste benen liep. Ze lieten de kunstenaars in Leipzig begaan in die tijd. Rauch noemt dat de grote verdienste van zijn leermeester Arno Rink, dat hij de vrijheid kreeg om zijn eigen ontwikkeling door te maken, niks kreeg opgelegd. Een liberale cocon in een dictatuur, Rauch noemt het zelf in een interview dat hij gaf na het overlijden van Arno Rink vorig jaar een 'onderzeeboot in vijandelijk gebied'.

Waar in West-Europa de abstracte kunst dominant werd, bleef aan de Hochschule für Grafik und Buchkunst in Leipzig de figuratieve traditie, de traditionele schilderkunst, bestaan. "Onze huisgoden waren Cézanne, Max Beckmann en Otto Dix", zegt Rauch.

DDR-schilders afgedankt

Na de Duitse hereniging werden de DDR-schilders nauwelijks nog serieus genomen, omdat de kunstenaars zich hadden moeten conformeren aan het regime. Hun werken verdwenen in veel musea in het depot. Veelzeggend is bijvoorbeeld dat de tentoonstelling van Werner Tübke vorig jaar in Zwolle de eerste overzichtstentoonstelling van zijn werk was. Geen enkel Duits museum had tot dan toe die moeite genomen. De liefhebbers die naar Zwolle kwamen, waren blij dat dit Nederlandse provinciemuseum wel deze gewaagde keuze had gemaakt.

Met Neo Rauch liep het anders: hij werd door Amerikaanse verzamelaars ontdekt en is nu gewild in jetset-kringen. Zijn werken zijn veel geld waard. Hij wordt gezien als boegbeeld van wat de Neue Leipziger Schule wordt genoemd, een label waar Rauch zelf niks mee heeft en dat volgens hem ook "schilders heeft voortgebracht die beter verborgen waren gebleven."

Als hem gevraagd wordt wat hij van ons als bezoekers verwacht zegt hij: Ik wil iets van mijn doeken. Van jullie wil ik niets." Al zou hij het mooi vinden als "de bezoeker een schilderij in zijn innerlijk mee naar huis neemt."

Artikel:

<https://duitslandinstituut.nl/artikel/24873/leipziger-schilder-neo-rauch-verbluft-in-zwolle>